

VASSDRAGSTREFF

SALTFJELLET

For fjerde år på rad blir det arrangert Saltfjelltreff ved Nordre Bjøllåvatn. Datoer for arrangementet er 9., 10., og 11. august. Representanter for Samarbeidsrådet for Naturvernsaker og Norske Reindriftssamers Landsforbund vil delta. Både Miljøverndepartementet og Olje- og Energidepartementet er forespurt om å bidra med orienteringer.

Fellestur i Saltfjellet/Svartisen

Spar Saltfjellet-aksjonen vil i samarbeid med Bodø og Omegn Turistforening, Rana Turistforening og DNT arrangere en fellestur i Saltfjellet/Svartisen. Det blir felles togreise fra Oslo/Trondheim torsdag ettermiddag/kveld. Første del av turen går inn i Nordre Bjøllåvatn hvor man blir med på Saltfjelltreffet i helgen. Etter treffet blir det en ukens tur rundt i Saltfjell-Svartisen-området. Turen vil bl.a. gå til Beiarn, Blakkådalen, Stormdalen og Glomdalen. For de som skal sørover blir det hjemreise lørdag 17. august.

Turen gir mulighet til å oppleve et av Norges flotteste turområder sammen med lokalkjente turledere. Man kan virkelig se hvilke verdier som er truet av kraftutbygging. Overnatting vil delvis skje på turisthytter, delvis i telt. Nærere opplysninger/påmelding hos:

Folkeaksjonen Spar Saltfjellet
boks 250
8001 Bodø

STORMDALSFORSEN i Stormdalen (Saltfjellet)
Foto: K.A. Meyer

VASSDRAGSVERN 2/85

DOKKA-ETNA

Arrangementet i år er lagt til Dokkas bredder, ved de ærverdige tømmerfløtingsanleggene i sørenden av Dokkfløyvatnet.

Mange vil sikkert huske at vandreleiren for to år siden startet nettopp her I dag vet vi at denne sommeren høyst sannsynlig vil danne opp-takten til en katastrofal rasering av områdene langs vassdraget, Dokk-fløyvatnet især. Vi unner flest mulig å komme på treffet, som går av stabelen den 26.-28. juli, og selv oppleve sommernaturen rundt Dokkfløyvatnet.

Fredag kveld den 26.

- * Viser og underholdning
- * Lysbildekåseri/film fra Dokka-Etna, vist i friluft.
- * Dans ved lokal spelemann.

Lørdag den 27.

- * Natursti, mest for de yngre.
- * Omvisning på fløtingsanleggene ved Dokkfløy. Lokalhistorikere og tidligere tømmerfløtere forteller.
- * Variert kulturprogram med appeller, Dokkfløysanger, dikt m.m.
- * Dans ved skikkelig gammeldansorkester.

* Den kjente filmmannen Jan Toreg med innslag omkring emnet "natur-filosofi".

* Hele ettermiddagen vil det være leirbål, røyking av fisk m.m.

Søndag den 28.

* Fottur i området rundt Dokkfløy, til steinalderboplass, helleristninger, fangstgraver m.m.

Leiravgifta er satt til kr.

60,-, lørdagsfesten kr. 40,-. Påmeldinger tas gjerne imot allerede nå. Leiravgifta (som inkluderer lørdagsfesten) kan de betales til Samarbeidsgruppa for vern av Dokka-Etna, postgirokonto nr 5 44 91 45. NB! Gi beskjed dersom du kommer med buss/tog og trenger skyss videre til Dokkfløy.

Henvendelser angående treffet kan skje til:

Knut Ola Bjørklund
Rute 531
2870 Dokka
Tlf 061 - 11 592

BREHEIMEN

Breheimen-treffet arrangeres i år i Bødalen i Løgn 2.-4. august.

Bødalen er en av de dalene som blir ødelagt dersom lågfallet i Stryneutbyggingen gjennomføres. Bødalsetra er et knutepunkt for rutene i Breheimen.

Under treffet blir det orientering om utbyggingsplanene, naturfaglige befaringer, mulighet for bre-turer og kultursamling på Bødalsetra.

Frammøte på Bødalsetra fredag 2. august i løpet av dagen og hjemreise søndag.

Det er begrenset mulighet for overnatting på Bødalsetra (selvbetjent DNT-hytte), men det anbefales å ta med telt (foruten mat og turutstyr). Nærmere opplysninger ved:

Erik Solheim
6875 Innvik
Tlf 057 - 74 184

MILJØFESTIVALEN

Natur og Ungdoms sommerleir går av stabelen 5.-12. august og også folk utenfor NU ønskes generelt velkommen. Femundsmarka er stedet, og tradisjonen tro bor deltakerne i telt, koker mat på stormkjøkken og vasker seg i nærmeste vannkilde.

Miljøfestivalen '85 blir en blanding av miljøpolitikk og naturopplevelser, sur nedbør, distriktpolitikk og rovdyr skal diskuteres, dessuten kan du velge mellom fiske fugletitte-, nyttevekst-, teater/sikk- og feltbiologigruppe.

Naturen er likevel den viktigste. Leirplassen ligger like ved nasjonalparken og mulighetene for spennende dagsturer er mange, i selskap med sommer- og feriestemt naturve-ungdom.

Pris: 150 kr og alle reiseutgifter over 250 kr dekkes. Kontakt:

Natur og Ungdom
Stenersgt. 16
0184 Oslo 1

VASSDRAGSVERN - 2/85

GAULA

Årets Gaula-treff blir arrangert på Meiåvollene i Hessdalen 16.-18. august. Dette er midt i det største av de planlagte neddemningsområdene i forbindelse med planene om utbygging av Gaula i Sør-Trøndelag.

Av programmet kan nevnes:

- * Kurs i naturfotografering
  - * Befaring av andre deler av Gaulavassdraget som er truet av utbygging.
  - * Naturfaglige befaringer.
  - * Kulturinnslag av forskjellig art i tillegg til diskusjon og underholdning.
- Arrangør er Holtådalen Naturvern og Gaulas Framtid.

Veien til Meiåvollen ligger midtvegs mellom Røros og Støren på riksveg 30 merket med skilt til Hessdalen. Følg Hessdalsvn. helt til endes forbi en stor parkeringsplass, bomveg, forbi sjøen Øyungen og helt til veien slutter. Der er det. Flere opplysninger om treffet:

Ole Gunnar Folde
Hessdalen
7480 Ålen
Tlf. 074 - 16 183

GAULAR

Informasjonskomiteen for Gaular arrangerer tradisjonen tro et støls-stemne på Gaular-fjellet lørdag 27.juli. I tilfelle dårlig vær kan stemnet bli utsatt, så langveisfarende bør kontakte Ottar Hov på Hov Camping for nærmere opplysninger, tlf.(057) 17 9 73.

Stedet er som vanlig Longestølen, som ligger vei Riksvei 5 over Gaularfjellet, på Sunnfjordssida. Stedet ligger 100 meter fra riksveien, så det skulle være lett å finne. Letteste adkomst er med privatbil.

Programmet er lagt for alle mellom 3 og 90 år, ifølge arrangørene. Innholdet er kulturelt og sosialt, med flakadans til lokale trekkspillutøvere. Dessuten er det små bål rundt om i området og generelt barnevennlig opplegg. Det blir solgt rømmegrøt, flatbrød, pølser, brus m.m.

I fjor var det ca. 500 deltakere, og arrangørene håper selvsagt på minst like mange i år. Det er anledning til teltslagning i nærheten.

STORMDALSMARSJEN

Motstandere av kraftutbyggingsplanene i Saltfjellet/Svartisen vil også i år arrangere Stormdalsmarsjen. Marsjen går søndag 1. september fra Storvoll/Bjøllånes ca seks mil nord for Mo i Rana og et stykke opp i Stormdalen.

Stormdalen er den mest omstridte dalen i forbindelse med kraftutbyggingsplanene/vern av Saltfjellet. Som magasin for Nord-Rana-utbyggingen er den viktig for NVE, og samtidig er den frodige dalen av stor betydning for rein, elg og småvilt i området. Planteproduksjonen er dessuten påvist å være svært høy.

Stormdalsmarsjen er en protestmarsj, men også en fin familietur. De sprekeste kan ta turen helt inn til nedre Stormdal gård, mens andre kan snu ved Skarpsnesen nederst i dalen hvor det også vil bli en kort orientering om dalen og kraftutbyggingsplanene. Ytterligere opplysninger kan fåes fra:

Folkeaksjonen Spar Saltfjellet
Boks 66
8613 Selfors
Tlf. 087 - 69 599

VASSPRAGSVERN - 2/85

SALTFJELLTREFF-86

Av Morten Jødal

Det siste Saltfjelltreffet gikk av stabelen lørdag 9. august ved Nordre Bjøllåvatn. Dersom regjeringen får presset de to nye konsesjonssøknadene gjennom med rekordfart, vil Saltfjellets skjebne være beseglet neste sommer. Politikerne vil nok vise at der det er vilje er det vei; vi har derfor all grunn til å vente Stortingsbehandling på slutten av vårsesjonen. I prosessen underveis skal motstanderne mot utbyggingen vise at det finnes veiskiller. Saltfjellet er en viktig markering av verneviljen, og en fin anledning til å vise vår eksistens.

*Vil nasjonal
parken omfatte
Flatåvatn?*

*Foto: Håkon
Vennemo.*

Årets treff var absolutt vellykket. Over 300 deltakere fikk demonstrert verneviljen, i et godt gjennomført faglig og sosialt program. Og værgudene var helt og holdent på vår side. Positive ytre omstendigheter ga stort utbytte av turen, og oppslutning om omvisningen var meget god. I år fikk vi høre Marit Myrvoll fortelle om de siste kulturminneregistreringer i området, og samtidig ta en av dem i nærmere ettersyn.

Fjellet - et felleseie.

Til orientering og appeller hadde folkekonsesjonen fått professor Arne Næss, samenes talsmann Per Adde, stortingsrepresentantene Ragna Berge Jørgensen og Dag Jostein Fjærevoll, Marit Myrvoll fra Norske Samers Riksforbund og Per Flatberg fra SAK til å delta. Arne Næss kunne med selvøyn fastslå områdets storslagenhet i form av en type ureørt natur som begynner å bli mangelfull. I denne naturen finnes verdier uavhengig av menneskelige vurderinger og aktiviteter.

Dette er ikke vårt land, men et felles eie for alle generasjoner og folkeslag så Arne Næss. Heri lig-

ger forvaltningsmessige forpliktelser som tilsier hensyntaken frikoblet fra kortvarige samfunnsmessige interesser. Arne Næss håpet på et omslag for naturforståelsen i løpet av 90-årene.

Dårlige kunnskaper om reindrift.

Per Adde viste til at reindrift, kultur- og miljøvern har felles interesser i kampen for å bevare Saltfjellet. Planene for utbygging er store og omfattende, men det gir også miljøvernssiden rom for påpeking av de mest gunstige løsninger.

I denne prosessen har motstandssiden operert innenfor det som oppfattes som demokratiske spilleregler, gjennom informasjon og samarbeid med berørte organisasjoner. Og med en viss suksess.

Per Adde var skuffet over myndighetenes (og naturverninteressenes) kunnskaper om reindriften. De blir fremdeles møtt med uforstand, med holdninger om at reindriften er en luksusnæring hvor arealene kan overlates reindriftnæringen så lenge storsamfunnet ikke trenger den til andre formål. De enkelte berørte kom-

muner har hatt lett for å overlate ansvaret for rein-driftsnæringen til nabokommunene. Ved en slik "ikke-mitt-bord-politikk" faller samenes interesser mellom flere stoler.

Politikerne

Fra stortingsrepresentantene skal jeg prøve å gripe fatt i de positive halmstrå de brakte med seg. Begge ønsket kommunikasjon, og påpekte at kampen vil fortsette fram mot et endelig stortingsvedtak. Ragna Berget Jørgensen hevdet at "Flatsvassdraget må verne!", mens Dag Jostein Pjærøvoll sa at økonomien ved Melfjordutbyggingen er svært tvilsom. Han sa dessuten at et flomkraftverk i Nord-Rana-utbyggingen er uforenlig med naturvern hensyn. Han betraktet seg dessuten som med-deltaker på Saltfjelltreffet. Våre aksjonsformer hadde de all sympati for.

Politikerne føler seg nødvendigvis presset fra flere kanter, og argumentene for oppretteelse av arbeidsplasser veier tungt. Det har vi hørt før. Når skal vi få brakt inn at et el-kraft ikke lenger er et sesam-sesam, som vil gi velstand til by og bygd?

Marit Myrvoll sa seg fornøyd med holdningsendringen til den nye AP-regjeringen, men minnet samtidig om lønnsnaden fra Alta, om at det ikke skal foretas store inngrep i samiske områder før samerettsutvalget har lagt fram sin innstilling.

Gjennom kulturminneregistreringene de siste år er det påvist en ekstensiv samisk ressursutnyttelse i området i flere hundre år. Samene føler at områdene er deres, og

Fossehelet i Pikkdalen. Foto: Nicolai Midtun.

En innbitt Terje Øiesvold tilbakeviser usakligheter fra Nordland Industriforening på årets Saltfjelltreff. Foto: Haakon Vennemo.

vil derfor slippe nedverdigelsen det gir å kontinuerlig be om tillatelse for utnyttelsen av fjellet.

Saltfjellet-Svartisen er en naturkatedral som må vernes som helhet. Med et slikt utgangspunkt var den tidligere formannen i Naturvernforbundet nesten på linje med folkeaksjonens leder Terje Øiesvold, som i sitt innlegg redegjorde om historikk og aksjonens standpunkter. Han gikk spesielt hardt ut mot industriforeningen i Nordland, som påstår at det kan bli 16.000 arbeidsledige dersom Saltfjellet ikke bygges ut. Den slags usakligheter og demagogiske virkemidler burde debatten vært spart for.

Alternative dekningsplaner:

Per Flatberg var ikke fornøyd med regjeringens forslag til ressursdisponering av området. Miljøverndepartementet heller ikke være det - de har gått inn for vern av områder som nå foreslås utbygd. Forslaget om å bygge ut 2,8 TWh er for høyt, og det finnes alternative dekningsplaner. En av disse er utredet av Rådet for natur- og miljøfag ved Universitetet i Oslo, og handler om "Norges energisystem i år 2000".

Per Flatberg mente at politikerne burde kreve en utredning om mulighetene norsk gass kan ha i energiforsynings-systemet, hva det vil bety for fastkraftleveransene.

SALTFJELLVANDRINGEN 1986

Av Svein Thore Jensen

Årets Saltfjellvandring samlet et rekordstort deltakerantall, og det ble nødvendig å dele opp i flere turer. En gruppe på 10 personer valgte å gå fra Beiarn, gjennom Vesterdalen og ned til Fisketjønnmoen. 10 andre gikk Bjøllådalen, Tespdalen over til Stormdalen hvor de slo seg sammen med den tredje og største gruppa på 30 deltakere.

Etter treffet ved Nordre Bjøllåvatn gikk vi også i år over til Beiarn, hvor det var bussevisning og orientering om utbyggingsplanene. Morgenens etter ble vi kjørt i buss til øverste i Beiardalen. Optimistisk la vi i vei videre oppover i Beiardalen mot Bogvatna. I solskinnet ble det raskt klart at det hadde vært lurt å ta med seg kortbukse, og de sprekste hoppet ut i Bogvatnet før matpauss. Utover ettermiddagen gikk vi nedover mot Blakkådalen, og slo leir ved Fingerbreen.

Strabasjøs Stormdalen

Dagen etter skulle vi over til Stormdalen. Avstanden fra øverst i Blakkådalen til Nordre Stormdalen virket farlig lang. Ettersom vi nærmet oss Lille Stormdalen og etterhvert som vi kom inn i den, ble vegetasjonen rikere. Sideelvene ble stadig stridere og det nyttet ikke lenger å hoppe fra stein til stein for å komme over dem. Vading var eneste mulighet. Etter 12 timers gange klarte vi å trenge oss gjennom den frodige bjørkeskogen og ned til Nordre Stormdalen gård.

Neste morgen gikk vi langs Stormdalen ned mot Bjøllånes. Gjennom fuktig myrlandskap og bjørkeskog med en utrolig rik undervegetasjon. Underveis ble det stoppet ved Bredek-gården, hvor noen benyttet anledningen til å få en foremak på det å gå i grotter ved å krype gjennom Bredekgrotta.

Desserten

Etter overnatting på Bjøllånes skole, tok vi fatt på det som turleder Terje Øiesvold betegnet som desserten; karstområdene lenger vest med Marmorslottet, Pikhågan og Flatisvatnet. Fra Fisketjønnmoen gikk vi først til det kjente Marmorslottet. Unike kalksteinsformasjoner, formet av vannets arbeid gjorde sterkt inntrykk. På veien oppover til Pikhågan ble vi vist rundt i flere av grottene i området. Vi hadde fått med oss entusiastiske Idar Kirkby-Garstad som guide. Med hodelyker ålte vi oss fram, og fikk se fantastiske steinformasjoner.

To av dem som valgte å gå turen Gråtådalen - Stor-Glomsvatn - Vesterdalen - Glomsdalen etter Årets Saltfjelltreff. Foto: Haakon Vennemo.

Costa del Flatisvatn

Neste dag gikk turen fra Pikhågan til Flatisvatnet. Først var det opp på en fjellrygg med en fantastisk utsikt mot Svartisen og Flatisvatnet den ene veien, og Glomsdalen med den grønne og svingete Glomsdalen den andre. I et ubeskrivelig landskap gikk vi ned til Flatisvatnet. Her var det av med klærne og ut mellom isflakene. Etterpå var det soltørk inne på stranda. Man skulle tro man befant seg på helt andre breddegrader enn tett oppunder polarsirkelen.

Om ettermiddagen var det bare å pakke ryggsekkene, rulle sammen teltene og gå ned til Fisketjønnmoen igjen. Turen var over etter noen fantastisk begivenhetsrike dager i Norges mest varierte fjellnatur. En mektig fjellnatur vi ikke rolig kan se bli ødelagt for all framtid.

Breheimen-treff 29.-31. juli i Sunndalen-Stryn

Av Anne Kjos-Wenjum

Det årlige Breheimetreffet vert i sommar avvikla 29.-31. juli på Sunndalssetra i Stryn. Treffet vert lagt opp som teltleir frå fredag til søndag. Lokale bønder vil ta treffdeltakarane med på tur etter evne i området Sunndalen opp til Sogneskaret og breen.

Ved åpninga av treffet vil Ingolf Folven, formann i Berg Breheimen fortelja om utviklinga i Breheimen-saka både med omsyn til kraftutbygging og nasjonalpark i området. Per Flatberg, Samarbeidskontoret for frittståande vassdragsvernegrupper held appell.

Etter dagsturen laurdag vert kvelden innleia med fellesmåltid, rømmegrøt og spekemat, til festtale av Erik Solheim, leiar i Norges Naturvernforbund. Det vil deretter bli dans på setervolven til ekte gammeldansmusikk.

Sunndalen

Gjennom Sunndalen gikk den gamle ferdselsvegen mellom Nordfjord og Gudbrandsdalen like fram til 1895 då køyrevegen over Strynfjellet vart åpna. Frå Hjelledalen går det traktorveg 5 km innover i dalen, og deretter er det 3 km sti i lett terreng inn til Sunndalssetra. Nede i dalen er det eit variert og frodig planteliv på flaummarker langs elva og oppe i liene på nordsida der varmekjære treslag har slege rot. Det er rike leveområde for fuglar og dyr.

Rundt Sunndalssetra har vi eit meir enn tusen år gammalt kulturlandskap, eit vitnemål om bruk utan misbruk.

Trappene i Sunndalen

Frå Sunndalen opp mot Kamperhamrane går stien delvis i trapper, som

Også i år blir det vassdragstreff i Breheimen.

Foto: Kjetil Bjørklund

har militær bakgrunn. Soga fortel at den Lærdalske Skiløperbatalion ein vår under krigen 1807-14 forlet tene- sta for å reise heim til våronna. Som straff fekk dei pålegg om vegarbeid og varding på ruta mellom Sunndalen og Skjåk.

Fødselsattesten til Jostedalsbreen

Det naturhistorisk mest oppsiktsvekkjande i Sunndalen ligg oppe ved Sygneskardsvatna, der fagfolk har funne avsetningar av pollen og andre planterestar lag på lag heilt attende til den første vegetasjonen etter istida. Her meiner forskarane å ha funne fødselsattesten til den Jostedalsbreen vi kjenner til idag. Og ikkje berre det. Avsetningane av pollen eller blomsterstøv ligg som eit konservert bilete av vegetasjonsutviklinga i området.

Dei vesle myrpyttane der oppe i bjørkebeltet har synt seg å vere eit

klimahistorisk arkiv av stor internasjonal verdi. Pollenanalyser viser at breen i si tid smelta vekk. Pollenfunna gjev gode haldepunkt for at alderen på Jostedalsbreen er kring 5000 år eller mindre.

Jostedalsbreen er altså ikkje ein levning etter den store istida som slutta for snart 10000 år sidan. Den «gamle» Jostedalsbreen må ha gått med i den varme tida som kom med hovednedsmeltinga. Kanskje var breen borte alt for 9000 år sidan.

Ein kjøleg periode som starta for 2500 pr sidan kan ha fødd Jostedalsbreen slik vi kjenner han i dag. Jostedalsbreen er ein typisk platåbreen med dalbrear ut til sidane.

I nyare tid hadde breen si største utbreiing i ein kjøleg og våt klimaperiode fram mot 1750. Så gikk tilbakesmeltinga sakte eit par hundre år før nedtøringa av breen auka markert i perioden 1930-60. Etter 1960 har tilveksten igjen mange stader vore større enn avsmeltinga, og

Foto: Kjetil Bjørklund

fire brearmar har dei siste åra vore i frammarsj.

vern eller kraftutbygging?

Etter et forslag fra Statens Naturvernråd i Jostedalsskogen nasjonalpark kom det opp i kraftutbyggingsdiskusjonen i Stryn. Naturvernrådet hevda at i Stryn, Erdalen og Sunndalen i Stryn er fjelldaler med heilt spesielle kvaliteter som bør vere med i nasjonalparken. I så fall er det like klart at det meste av kraftutbygginga i Stryn å vike. Konflikten mellom vern og bygging har stått heilt på spissen.

Mange grunneigarar i Oppstryn vil heller ha nasjonalpark enn kraftutbygging i setredalane sine. Regjeringa går inn for å utsette konflikten ved å gå inn for ein nasjonalpark med grenseutsetting i Stryn inntil kraftutbyggingssaka er handsama. Vidare går regjeringa inn for å utsette kraftutbyggingssaka også. Det virkar som at regjeringa er redde for å realitetshandsama ei slik sak der verneargumenta klart er flest og med størst tyngde. Uansett kor lang tid denne saka vil ta før den vert slutt-handsama, kjem Berg Breheimen til å vere med i kampen heilt til ende.

Breheimentreff i Sunndalen

På treffet vil fleire av grunneigarane i Sunndalen ta oss med på turar i dette vakre og interessante dalføret.

OBS: Det er ikkje lov til å køyra bil på traktorvegen innover i Sunndalen, så bilen må setjast att i Hjelledalen.

Påmelding til treffet til Berg Breheimen, 6892 Hjelledalen innan 15.juli. Frammøte fredag 29.juli på Sunndalssetra eller for dei som ønskjer turfølgje ved Norolstasjonen i Hjelledalen kl. 18.00.

VASSDRAGVERN - 1/2-88

Friluftshelga i Hyen

Av Hildegunn Ommedal

Etter mange positive tilbakemeldingar angående arrangementet i fjor, satsa vi på ny friluftshelga i Hyen 20. og 21. juli i år. Opphavet til friluftshelga var å syne at området kring Gjengedalsvassdraget kan nyttast til anna enn kraftutbygging og at verdiene vert svekka om ein legg elvar og fossar i røy. Det er elles meininga at friluftshelga skal vere ein positiv form for protest.

Det var lagt opp til aktivitetar som skulle høve for alle, men det som lokka mest var gratis laksefiske i ei elvestrekning på ca. 10 km. Elva er og kjend som ei av dei beste lakselvane i Sogn og Fjordane. Gratis fiske var det og i alle fjellvatna.

Friluftshelga starta laurdagsmorgonen og varte til sundagskvelden. Av fjellturane som vert oppsett kan nemnast at turen med ferar til Gjeenalundsbreen var ekstra populær. Ei pulje glekk opp fredagskvelden og overnatta i den nye hytta som turlaget har sett opp i området. Dei fekk såleis ein «maklegare» tur enn dei 16 som starta laurdags morgonen.

Sundagen tok til med gudsteneste, fiske og fjellturar. På støyane vart det servert tradisjonell støylskost. Laurdagskvelden var det sosialt samvær med programdei fyrst og dans etterpå.

Heile bygda stiller opp og hjelper til med arrangementet. Ymse lag og organisasjonar har sine faste oppgåver, det gjeld t.d. jeger- og fiskarlag, idrettslag, hjelpekorps med fleir. Samstundes har vi eit godt samarbeid med Sogn og Fjordane Turlag og Sogn og Fjordane Jeger- og fiskarforeining. Arrangørstaben er på godt

Gjengedalsvassdraget. Foto: O.T. Ommedal

over hundre personar.

Det vart registrert 291 forskjellige laksefiskarar. I tillegg kom dei som fiska i fjellvatna utan registrering. Avviklinga av fiskegjevinga gjekk greitt, men det var lite fisk å få då elva var svært lita etter ein nedbørsfattig sommar.

På dei organiserte fjellturane deltok oppunder 100 personar og omlag 400 personar vitja Gjengedalsstøylen dei to dagane. På festkvelden kom det ca. 300 personar. I alt hadde vi ein del over tusen personar

innom dei ulike tilboda og det er vi svært nøgde med.

Etter at området har vorte betre kjent, har det og vorte mykje meir brukt til friluftsmål. Fleire og fleire meiner at dei inngrepa den planlagde kraftutbygginga gjer i denne naturperla er reine galenskapen.

På den måten har friluftshelga verka positivt på vårt arbeid som freistar å bevare området nokolunde urørt, til glede også for komande slekter.

VASSDRAGSVERN - 2/3-91

Naturglede i øsende regn

Av Svein Thore Jensen

Lomsdalsvassdraget. Foto: Kjetil Bjørklund/Tore Røbergshagen

Været var ikke helt på treffarrangørenes side dette året, men stemningen var likevel på topp inne ved Lomsdalen gård i helga 9.-11. august. Stor deltakelse, og mange på førsterels fikk oppleve Lomsdalen fra sin mer strabasiose side.

Allerede på fredag vandret de første innover Strompdalen, opp langs med Lomselva og inn i det sørhelglandske paradiset. Et paradiset som ligger så langt fra folk at stillheten hersker og naturen slår sin egen uforstyrrende takt. Et paradiset der mennesket ennå ikke har satt sine utslettende spor, der det levende og det ikke-levende er tilpasset hverandre.

Vern

På lørdagen kom det flere til, og på kvelden var det alt i alt en 40 mennesker som samlet seg rundt bålet. For bål ble det, til tross for åpne sluser fra oven og surt drag i lufta.

Lomsdalsgeneral Linseth holdt apell og forsikret at Verneplan IV skal ikke komme ut av Stortinget uten Lomsdalen på lista over verna vassdrag. Utpå kvelden trakk folk seg tilbake i teltene og sovnet inn til mer eller mindre søt musikk fra en regnfull himmel.

Naturopplevelse

Lomsdalen ligger godt glemt, og noe av hovedpoenget med å arrangere

treff er faktisk å få lokalbefolkningen til å bli kjent i, og glad i vassdraget. Morten Linseth sier til Vassdragsvern at ved årets treff var det en rekke deltakere som aldri hadde vært inne i vassdraget. Omtrent en fjerdedel av deltakerne var under 15 år, og Linseth kan ikke få understreket sterkt nok hvor viktig det er å gi barn den mektige naturopplevelsen som et besøk i Lomsdalen er.

Derfor blir det treff også til neste år. For alle dere som ikke har hatt gleden av å oppleve Lomsdalen, blir det muligheter da. Slå opp i telefonkatalogen for Nordland, Brønnøysund, og ring Linseth, Morten. Bedre reisebyrå finnes ikke.

Som vanlig var det treff langs en rekke av våre vassdrag også denne sommeren. Både Gaular, Brehelmen-Stryn og Grøvu hadde samlinger i tillegg til de treffene som er referert på de foregående sidene. Til sammen har tusenvis av mennesker samlet inspirasjon og livskraft til fortsatt kamp for vern. Takk for innsatsen alle sammen, og lykke til i 1992

Red.

VASSDRAGVERN - 2/3-91

Olsok i Grøvudalen

Av Rita B. Natvig

Grøvu er et varig verna vassdrag, hvor de som jobbet fram vernet holder oppe tradisjonen med å arrangere vassdragstreff. Denne dalen og dette vassdraget som på så mange måter har sine særpreg.

Det var siste helga i juli vi dro innover til Grøvudalen for å være med på vassdragstreffet denne sommeren. Vi var tre jenter. Ingen av oss hadde vært i dalen før, så vi hadde alle sanser åpne da vi tok av fra Gjøre nede ved Driva og begynte oppstigningen. Det er et utrolig vakkert område med Jenstadvuget og gården Jenstad og Grøvu som buldrer og fosser nedover fjellsidene.

Vi fikk på oss sekkene ved parkeringsplassen og begynte å rusle innover. Det begynte å bli sent, skumring. Dalen åpnet seg foran oss. Alt var stille. Etter en stund kunne vi skimte et bål lengre inne i dalen. Vi kom oss inn til Gammelsætra. Fikk opp teltet før det mørknet og ordna oss litt mat.

Grøvudalen

Neste morgen våknet vi til duskeregn og overskyet vær. Vi kom oss opp akkurat i tide til å slenge oss med noen soppentusiaster på tur, og lærte om både kjuker og vanlig sopp. Det siste var det dessverre lite av. Senere på dagen gikk vi videre innover dalen forbi Storvollen og inn Stor-Grøvudalen, opp mot Litjvatnet. Her er det nydelig gammel bjørkeskog og beiteenger med irrgroent gress. Opp mot Litjvatnet blir landskapet mer goldt. Det er merkelig å tenke på at nettopp her oppe holdt det til folk

allerede i steinalderen og dreiv med jakt og fangst. Vi ble litt andektige av å tenke på det.

Olsokfest

Så ble det kveld og fest på Gammelsætra. Først var det rømme og kavring på sætra og etterpå dans og bål på vollene bakom. Tor Helge Gravem hadde sørget for skikkelig bål og spillemenn fra dalen. En spilte fløyte, en annen trekkspill og en tredje fele. Stemningen var høy. De siste kom seg vel i seng utpå morgenkvisten en gang.

I Grøvu holder man oppe tradisjonen med å arrangere treff.

Varig verna

Søndagen ble det fint vær. Jeg måtte vende nesene hjemover og ruslet nedover dalen i strålende solskinn. Elva glitret og bjørkeskogen var grønn og frodig. Det hadde vært godt å være der inne i dalen. Godt å se hvor vakker den var og vite at den var varig verna. Folket i Sunndalen har kjempet for dalen sin og vunnet. Og samtidig tar de fortsatt vare på den. De driver sæterdrift, lar dyra gå og beite der inne og holder oppe tradisjoner som Olsokfeiringa ved Gammelsætra.

VASSDRAGSVERN - 2 - 89

Gaular-treff: Naturvernere til seters

Av Svein Thore Jensen

Informasjonskomiteen for Gaularvassdraget har gjort det til en tradisjon å markere både vassdragsvernsaken og Olsok med å arrangere stølsstevne på Gaularfjellet. Til årets samling var Venstres Odd Einar Dørum og generalsekretær Steinar Næss i Senterpartiet invitert.

Gaular er et stort og karakteristisk vassdrag i Sunnfjord i Sogn og Fjordane. Elva er kontrastrik med voldsomme skiftninger mellom stilleflytende elvepartier og dramatiske fossefall. Et rikt fugleliv og et godt fiske sammen med store friluftsverdier trekker årlig mange turister til dette vassdraget. Gaular begynner sin ferd mot havet innenfor grensene til den nyåpnede Jostedalsskogen Nasjonalpark, men hoveddelen av vassdraget ligger i lavlandet og setter sitt særpreg på bygdesamfunnene som er vokst fram langs med elva.

I diskusjonen omkring kraftutbygging/naturvern er Gaular en gjenganger. I over 20 år har det ene utbyggingsforslaget avløst det andre, og nå er det Eldalsgreina med det såkalte Sværefjordprosjektet som frister kraftutbyggerne. Hydro vil sikre kraft til sine industrianlegg i Årdal og får støtte for det av fylkepolitikerne i Sogn og Fjordane. Regjeringen mener derimot at Gaular har så store naturvernverdier, ikke bare i en nasjonal men også i internasjonal sammenheng, at vassdraget i sin helhet er foreslått vernet i den nye verneplanen for vassdrag.

Lederen av Informasjonskomiteen for Gaularvassdraget, Johan Rørvik, mener at Sværefjordprosjektet er utslag av gammel utbyggingsprestisje og at gjennomføring av denne kraftutbyggingen vil gripe inn og

Gaularvassdraget. Foto: Johan Rørvik

ødelegge de mest urørte områdene i Gaulars nedbørfelt. Dessuten vil vannføringen bli berørt til et nivå hvor fisk og fugleliv blir truet.

Rømmegrot og politikk

Dette er bakgrunnen for at Informasjonskomiteen fortsetter sitt arbeid for vern av Gaular, forhåpentligvis med stortingsbehandling av Verneplan IV som slutt mål. Treffene på Longestølen har etterhvert opparbeidet seg til å bli en tradisjon, og til årets samling var Venstre-leder Odd Einar Dørum og generalsekretær i Senterpartiet, Steinar Næss, invitert. I øsende regnevær forsøkte så

mange som mulig av de omkring 60 oppmøtte å få plass inne i den vesle seterstua på Longestølen. Det ble fort trangt om plassen, men nykøkt rømmegrot og hjemmebakke lefser hjalp godt på humøret.

Fellesskapslinjer

I sitt innlegg understreket Odd Einar Dørum betydningen av fellesskapslinjen mellom by og bygd, og trakk fram vassdragskampen som eksempel på en slik linje. Det er viktig at dere finner fram til fellesskapslinjer fordi det er både bra og helt nødvendig i arbeidet for å verne Gaular, sa Dørum. Med tanke på den forestå-

VASSDRAGSVERN 2/5-92

Breheimentreffet

Av Hans Ivar Nesse

Berg Breheimen gir seg ikke. Nok en gang samlet godt og vel 140 personer seg på fjellgården Sigdestad i Hjelle. Årets Breheimentreff ble en trivelig sammenkomst og en kraftfull markering av et glødende engasjement for urørt natur. -Og værgudene var i rimelig godt humør.

Siden forrige treff på fjellgården Sigdestad har ikke stillingen for Breheimen forbedret seg. Tvert imot har det utrolige skjedd: Stryne og Loenvassdragene er ikke tatt med i Verneplan IV som ble presentert i juni.

Politikere og naturvernere var invitert til treffet. Gjennom sine appeller ga de uttrykk for sitt syn på behandlingen av Breheimen-Stryn.

Per Aunet fra SV stilte seg undrende til politikernes prioritering: «Hvorfor skaffe energi dyrt når vi kan gjøre det billig? -Hvorfor gjøre det med få mennesker når man kan gjøre det med mange? 20 ganger så mye energi kan skaffes til veie ved energikonservering i industrien som ved oppdemming av Stryne-Loenvassdragene», sa Aunet og siterte videre Børre Pettersens utsagn på vassdragsseminaret i vår: «Det er ingen grunn til å ta noen spadetak for å bygge ut de urørte vassdragene». Aunet mente også at drivhuseffekten burde være en oppmuntring til enøk fordi en bleffekt av enøk er lavere CO₂-utslipp.

Sverre Mauritzen framførte sammen med kona si et feiende flott rim som beskrev konflikten mellom utbyggingsinteressene og tilhengerne av vern på en humoristisk måte. Han ga uttrykk for at han hadde et todelt syn på utbygging/vern av Breheimen-Stryn.

Carl Fredrik Lowzow, tidligere stortingsrepresentant for Høyre var skuffet over at ikke årets Breheimentreff ble en seiersfest. -Det var en brennende engasjert Carl Fredrik

Trivelig frokost på Sigdestad. Foto: Hans Ivar Nesse

Lowzow som sa han ville selv være med i kampen for å berge Strynevassdraget. Neste år håpet han at rømmegrøtkokkerne måtte koke dobbelt så mye, for da ville det forhåpentligvis bli storfest på Sigdestad!

Lederen i Berg Breheimen, Ingolf Folven, gikk gjennom den politiske situasjonen for Breheimen. Han konkluderte med at Berg Breheimen aldri vil gi opp kampen for Strynevassdraget. «Vi skal kjempe heilt inn i regjerings- og stortingskorridorane, og vi skal vinne denne kampen,» avslutta han.

»Det er fem grunner til at Breheimen aldri blir utbygd,» sa generalsekretær Dag Hareide i Norges Naturvernforbund: «Det er så lite urørt natur igjen. Å bygge ut selve naturkatedralen blant urørt natur ville være som å rive Nidarosdomen.

- Det er ikke behov for mer kraft. Dessuten kan et eventuelt økt kraftbehov dekkes opp på andre måter som er mye bedre.

- Stryn kommer til å tape turister på en utbygging.

- Utbygging strider klart imot Biodiversitetskonvensjonen som ble vedtatt i Rio.»

- Det norske folks bevissthet på verdien av urørt natur, var den siste grunnen Dag Hareide nevnte for at Breheimen ikke kommer til å bli utbygd. «Dette er ikke ment som

en trussel, bare som en konstatering: Mange lovydige mennesker rundt om i landet vil slutte å være lovydige når utbyggingen vedtas. Å lage en verneplan for vassdrag uten Strynevassdraget er som å lage en verneplan for kirker uten å ta med Nidarosdomen,» slo han fast.

Åsne Berre Persen, leder av Natur og Ungdom holdt en ikke mindre kraftfull appell. «Det finnes ikke ett eneste godt argument for å holde Stryn utenfor Verneplanen, bortsett fra å tilfredsstille Statkraft,» glødet hun. Persen lurte på om Gro Harlem Brundtland, som har innrømmet at Altautbyggingen var et feilskritt, i ettertid vil si det samme om Breheimen-Stryn, hvis så galt skjer. Hun mente det er en vanvittig løsning av kraft i Norge, og bare et intenst press fra Statkraft kunne lure politikere til å holde Breheimen-Stryn utafor verneplanen. «Stortingspolitikere må trekkes ut av korridorene så de kan se hva de skal behandle,» sa hun.

- «Statkraft har jobba i 25 år med disse planene. De er standhaftige, men har selgliva motstandere, det er oss. Vi kommer til å trekke det lengste strået,» avsluttet lederen av Natur og Ungdom.

VASSDRAGVERN 2/3-92

VASSDRAGSTREFFENE

Naturvern i det grønne

Også i år blir det muligheter til å dra på vassdragstreff. Utrettelig i sin kamp trommer lokale vernegrupper sammen til treff i fjellheimen og i år er det Verneplan IV som står i fokus. Sett av noen dager og legg fjellturen din innom et eller flere vassdragstreff i sommer.

Berg Breheimen er først ute med sitt Breheimen-treff. 14.-16. juli blir det samling på fjellgården Sigdestad i Glomsdalen. Breheimen-folket byr på et fyldig treffprogram hvor bl.a. Pål Mellquist som leder arbeidet med Verneplan IV deltar.

Verneplan IV står sentralt på årets Breheimen-treff. Strynevassdraget er etter anmodning fra Olje- og energidepartementet tatt ut av lista over vassdrag som skal behandles i den nye verneplanen for vassdrag. Det har mildest talt skapt røre i vernekretser. Verneverdiene er udiskutable og Berg Breheimen krever vassdraget inn på verneplanlista igjen.

Foruten vassdragspolitikk, blir det også tid og mulighet til å oppleve Breheimens naturrikdommer. Lokalkjente fjellfolk viser vei. På lørdagskvelden blir det servering av rømmegrøt og spekemat, og det blir dans på Sigdestad-vollen.

Grøvu

Grøvu ble vernet i Verneplan III for vassdrag. Like fullt arrangeres det

På treff i Breheimen.

(Foto: Stig Horsberg)

vassdragstreff ved Gamlesetra innerst i Grøvdalen i helga 28.-30. juli. Treffet legges opp som et stølsstevne, hvor det blir rikelig anledning til å stifte nærmere bekjentskap med god og gammeldags seterkost. Dessuten kan man få utfolde sin interesse for botanikk og studere det unike plantelivet i Grøvdalen. Kontaktperson for Grøvu-treffet er Tor Helge Gravem 073 - 96 352.

Gaular

Informasjonskomiteen for Gaularvassdraget har lange tradisjoner med å arrangere treff. Også i år blir det samling på Gaularfjell med rømmegrøt, spell og dans. Helga 5.-6. august er den nøyaktige tidfestingen for trefet, og nærmere opplysninger kan du

få ved å ringe Johan Rørvik 057 - 25 126.

Lomsdalen

Etter at Stortinget valgte å plassere Lomsdalsvassdraget i kategori I i Samlet Plan, har det vært relativt stille omkring Lomsdalen. Nå så reiser «Aksjon Vern Lomsdalen» seg på nytt og krever vassdraget med i Verneplan IV. 19.-20. august blir det treff inne ved Lomsdalen gård med appeller og debatt.

Det vil bli organisert båtskyss fra Nevernes inn til Storbørja og derfra bærer det til fots inn i selve Lomsdalen. En 4-timers tur som vanskelig lar seg beskrive i ord og som kan anbefales på det varmeste. Mer informasjon og ytterligere turtips får du ved å kontakte Morten Linseth 086 - 21 341.

VASSDRAGSVERN - 1/89

BREHEIMEN-TREFF

14. – 16. juli.

Også i år vert det Breheimen-treff.

Anne Kjos-Wenjum

Også i år vert det Breheimen-treff. Finn fram almanakken og kryss av for 14.-16. juli. Da skjer det i Stryn!

Det årlege Breheimentreffet i Stryn vert tilskipa 14. – 16. juli. Treffet er lagt til den gamle fjellgarden Sigdestad som ligg vilt og vakkert til ved utløpet av Glomsdalen, på ei hylle 280 meter over Strynevatnet. Fjellgarden var i drift fram til 1961, og er no i ferd med å bli restaurert av Sege-stads venner. Treffet vert lagt opp som ein teltleir der deltakarane syter for mat & telt sjølve.

Hovedtema for treffet vert i sommar Verneplan IV for vassdrag og Jostedalbreen nasjonalpark. Som

kjent vart nasjonalparken oppretta i oktober men utan grenser. Grensene i Stryn vil først koma når utbyggings-søknaden om Strynevassdraget er handsama. Berg Breheimen har invitert Miljøverndepartementet til å delta med eit foredrag: Jostedalbreen nasjonalpark eller kraftprosjekt Breheimen; Når får vi ei avklaring?

Verneplan IV

Mellquist-utvalget som handsamar vassdraga i Verneplan IV er invitert til å snakka om Verneplan IV for vassdrag. Strynevassdraget stod på lista over vassdrag i Verneplan IV fram til årskifte då Mellquist brått tok det ut av lista. Sidan Strynevassdraget gjennom ei Samla Plan-vurdering vart vurdert som eit av dei mest vernever-

dige vassdraga vi har krev Berg Breheimen at vassdraget kjem tilbake på lista til Verneplan IV.

Fjellturar

Ved sida av naturfaglege tema vert det høve til fine fjellturar i området. Lokale turleiarar stiller opp. Laurdagskvelden vert det servert rømmegrøt og spekemat, og det vert dans på «vollen».

Påmelding

Påmelding til Berg Breheimen, 6892 Hjelledalen innan 7. juli. Det vert dugnad veka før treffet på Sigdestad. Interesserte kan venda seg til Aamund Berge tlf 057-77203 eller Ingolf Folven tlf 057-75221.

VEL MØTT!

VASSDRAGSVERN - 1 / 89

Mann og hest falt i Åna. Strømmen tok dem og de gikk i fossen. Med eit viilt skrik løp Rannei mot stupet og ropte: «Reiaår, no kjem eg!», og kastet seg utfor».

Mektige skatter

Boka med den poetiske tittel «de tusen fossers land», makter å gi et bilde av den unike og mektige skatt vi har i alle våre fossefall. Forfatterne stod nå overfor den kjennsgjering at et skjønnsomt utvalg måtte gjøres. Jeg vil si at de har vært heldige med utvelgelsen av fosser som har kommet med i boka.

Når en blar i denne boka slår det en

hvilket ansvar en har for å ta vare på det som er igjen av rikdommen og variasjonen i fosselandskapet.

Kraftutbygging

Spøkelset som har ligget som en mare over norsk vassdragsnatur i dette århundre er kraftutbygging. Dette spøkelset har rasert mange av de vakreste og mest storslåtte fallene og gjort dem impotente vitner om utbyggingskåte kraftkarer som ikke er fornøyd før alt rennende vann er i rør. Som en person så treffende har sagt det: «Noe ved landskapet dør når fosseduren blir borte.» Heldigvis har vi tatt til vettet – en del av de lengste

og mest storslåtte fossefallene er varig vernet. Når boka berører kraftutbyggingspolitikken er den svært overfladisk og tannløs. Selv om bildet av Mardøla før og etter utbygging taler for seg.

Denne praktboken er gitt ut av Nortra books (forlag for reiselivet) og bærer preg av det. Den er blitt litt for glansbildeaktig, konsentrerer seg litt for mye om tekniske data.

Spennende å se fossefall fra strøk av landet en ikke forbinder med bratte fjell og trange daler, som f.eks. Vøyenfossen i Akerselva. Alt i alt en bok vassdragsvernere og fosseentusiaster ikke bør la være urørt.

Endelig program for Breheimen-treffet 1989

Fredag 14. juli:

kl. 20.00: Orientering om stoda Breheimen/Stryn. Appell ved Per Flatberg. Allsong leia av Marie Johanne Folven.

Laurdag 15. juli:

kl. 10.00: Dagstur etter evne med lokalkjende turleiarar.

kl. 18.00: «Jostedalsbreen nasjonalpark»
Miljøvernadv., Fylkesmannen i Sogn og Fjordane:
«Strynedalane i Jostedalsbreen nasjonalpark» – 20 min.
Ordførar Inger Hoff, Stryn kommune: «Stryn kommunes syn på nasjonalparken» – 10 min.
Erik Solheim: «Verneverdiar i Strynedalane» – 10 min.
Debatt, innlegg og spørsmål.

kl. 19.00: Pål Mellquist: «Verneplan IV» 20 min.
Lokal innleiar om «Strynevassdraga i Verneplan IV».
Spørsmål og åpen debatt.

kl. 20.30: Rømmegraut & spekemat, gammeldans på vollen.

Søndag 16. juli:

Dagstur etter ønske.

Elva som kulturbærer

Har du ikke fått med deg utstillingen «Elva som kulturbærer», har du muligheten i juni. Da blir utstillingen stående på Jeløya Naturhus, vegg i vegg med Galleri F-15, utenfor Moss. Åpningstid er kl. 11.00 – 19.00 alle dager. Utstillingen blir stående i tidsrommet 3.-28. juni, og er på alle måter verdt et besøk.

Naturvernforbundet 75 år.

29. april hadde Naturvernforbundet bursdag og feiret dagen med å flytte inn i nytt hus. Samarbeidskontoret gratulerer og håper at Akesrelva som ny nabo vil kunne være til inspirasjon for å fortsette arbeide med vassdragsvernet.